

Episode 269

છંદ ૫૭

સમ્યગ્જ્ઞાનીને નમસ્કાર

Episode 270

છંદ ૫૮, ૫૯

સમ્યગ્દર્શનનાં આઠ અંગોનાં નામ

<u>સમ્યગ્જ્ઞાનીને નમસ્કાર</u>	<u>અષ્ટ અંગોનાં નામ</u>
* જ્ઞાની - પુદ્ગલાદિ ગુણોનો ત્યાગ કરે છે - આત્મગુણોને અલણ કરે છે * પરદ્રવ્યમાં આત્મબુદ્ધિનો ત્યાગ શુદ્ધ સ્વરૂપમાં આત્મબુદ્ધિ કરે - તે જ્ઞાની છે * અલણ-ત્યાગ in જ્ઞાન only - પરદ્રવ્યનો સ્વામી પોતાને માનતા હતા - તેનો ત્યાગ કરે છે	૧) નિઃશંકતા - શંકારહિતપણું ૨) નિષ્કાંક્ષિતતા - અવાંછકપણું ૩) નિર્વિચિકિત્સા - અગ્લાનિપણું ૪) અમૂઢદષ્ટિ - નિર્મળ દષ્ટિ ૫) ઉપગૂહન - પરદોષ અકથન ૬) સ્થિતિકરણ - સ્થિર કરવાના સ્વભાવરૂપ ૭) વાત્સલ્ય - પુત્રતુલ્ય પ્રેમ ૮) પ્રભાવના - પ્રસિદ્ધ કરનાર આ સમ્યગ્દર્શનનાં આઠ અંગ છે
* જેમના અંતરમાં - સમ્યગ્જ્ઞાનનો અંકુર પ્રસ્ફુટિત થયેલો છે - જ્ઞાન વિમળ because સમ્યક્	* પહેલાં હોય કે પછી? પહેલાં = ભાવનારૂપે પછી = પ્રગટરૂપે - ગુણરૂપે
* જે પૂર્વકૃત કર્મની સતત નિર્જરા કરે છે નવા કર્મબંધના રસ્તાને બંધ કર્યા છે - Can't see - but experience શુદ્ધિ / આનંદ	* જેવી રીતે શરીરનાં આઠ અંગ હોય છે અને તે પોતાને અંગી અર્થાત્ શરીરથી પૃથક્ થતાં નથી અને શરીર તે અંગોથી પૃથક્ થતું નથી
* તે મોક્ષમાર્ગની સન્મુખ થયા છે - મોક્ષમાર્ગમાં પ્રયાણ / દોડે છે - ગુણશ્રેણી ઉપર ચઢે છે	* તેવી જ રીતે સમ્યગ્દર્શનનાં આઠ અંગ હોય છે અને તે પોતાના અંગી અર્થાત્ સમ્યગ્દર્શનથી પૃથક્ થતાં નથી અને સમ્યગ્દર્શન આઠ અંગોથી જુદું હોતું નથી
* જેમને ૮ ગુણ એવા પ્રગટે છે - જે વડે ૮ કર્મરૂપ શત્રુનો - નાશ થાય છે / થઈ રહ્યો છે	* ૮ અંગોનો સમુદાય જ સમ્યગ્દર્શન છે
* તે સમ્યગ્જ્ઞાની પુરુષ છે - તેમનાં ચરણકમળમાં - પંડિત બનારસીદાસજી વંદન કરે છે	* ૮ ગુણો જેમનામાં તે સમકિતી કહેવાય
* તેવા જ્ઞાનીનાં ચરણકમળમાં - કવિ નમસ્કાર કરે છે - સમ્યગ્દષ્ટિને નમસ્કાર - અહીં પ્રમાણ છે	* તેઓ જ મોક્ષ પામે છે - પાછા સંસારમાં આવતા નથી

Episode 271

છંદ દો

સમ્યગ્દર્શનનાં આઠ અંગાનું સ્વરૂપ

નિઃશંકતા	નિર્વિચિકિત્સા
* ધર્મ - સ્વરૂપનો નિઃશંક નિર્ણય શંકા / સંદેહ ન હોવાં	* અશુભ પ્રત્યે અનિષ્ટ જોઈને ગ્લાનિ ન હોવી જુગુપ્સા ન જાગવી / ઈર્ષ્યા ન આવવી
* તત્ત્વ સંબંધી નિઃશંકતા Eg. Salt ખારાશ - expect Sugar મીઠાશ - use	* ગંદકી જોઈ - જુગુપ્સા, ખેદ, ગ્લાનિ નહીં સ્વ / પરના દોષ / વિકારો જોઈ અણગમો નહીં
* નિઃશંકતાથી clarityથી = સ્પૃહા / ભય નહીં Eg. કેરી ઝાડથી Eg. કબૂતર eggs Pineapple મોર	* દોષમય પર્યાયનો લક્ષ નહીં ત્રિકાળીનો લક્ષ - ખેદ નહીં - સંવેગ શુદ્ધ જ્ઞાનમય - Eg. Can't do - નહીં
* સ્વદ્રવ્ય-પરદ્રવ્ય ભિન્નતા જીવ - હું જડ - પુદ્ગલ અજીવ - others અન્ય જીવ - અરિહંત	* Eg. ગટરમાં - Rasgulla - હીરો રાગકાળે પણ સ્વરૂપલક્ષ Eg. Umpire didn't touch
* વિકલ્પોની મંદતા સંયોગો બદલવાની - Eg. Yogesh વૃત્તિ નહીં change નહીં	* પોતાના દોષો - બીજાનો દોષો અનાદર નહીં Eg. ભાવિ સિદ્ધ છે
* શ્રદ્ધાથી વરેલો - પરિણમન નહીં Eg. રાજુલની જેમ Eg. ૩ લોક મારામાં દ્રવ્ય - પર્યાય કંઈ કરી શકે નહીં શ્રદ્ધા fast - ચારિત્ર slow	* અન્યની / સાધર્મિકની ઈર્ષ્યા નિંદા Eg. Fault Eg. ડુક્કરની Fault + નિંદા ગતિ પ્રમોદ - ક્ષમા - પ્રેમ (ગુણ) (દોષ) (empower)
નિષ્કાંક્ષિતતા	અમૂઢદષ્ટિ
* ધર્મક્રિયાના ફળરૂપે ભૌતિક ઈચ્છા ન હોવી માત્ર આત્મસ્થિરતા (નિઃસ્પૃહતા)	* કોઈના ડગાવ્યે ડગવું નહીં તત્ત્વદષ્ટિ દૃઢ રાખવી
* પર - પર્યાયને જાણે પણ મહિમા નહીં Eg. Looking - no આકાંક્ષા not staring no ભય	* દેવ - ગુરુ - ધર્મ સંબંધી મૂઢતા નહીં - યથાર્થ નિશ્ચય / વ્યવહાર સંધિ
* ધર્મફળ - not for સંસારવૃદ્ધિ હલકું નહીં માંગવું - Eg. દહેજમાં plane આત્મસ્થિરતા petrolની ચિંતા	* મુખ્ય / ગૌણ વિવેક Eg. વ્યવહારવચન - જાગૃતિ Eg. શ્રીખંડ બોલે રાખે how was it
* ભોગ હોય - ભોક્તાબુદ્ધિ નહીં Expectations - though વિનાનો ભોગ perfection	* લોકવ્યવહાર જેવી માન્યતા નહીં Eg. દોરા Eg. નજર Eg. દાનથી ધાર્મિક ધાગા લાગી પરિણામ શુદ્ધ
* વિકલ્પ હોય - ભોગબુદ્ધિ નહીં Eg. દવા ભોગકાળે પણ આત્મામાં સુખ છે	* ધર્મ - તત્ત્વ બરાબર સમજે Eg. એક દ્રવ્ય Eg. પરિણામશુદ્ધિ બીજા દ્રવ્યનું નહીં ૫૦ કરોડ દાનથી પણ
* પુણ્યોદયે - ઘર, ભોગ જ્ઞાયક વિના ન ચાલે Eg. House arrest મુક્તિ વિના ન ચાલે all ભોગ available	* શુભાશુભ મારું સ્વરૂપ નથી Eg. ભંગી Eg. પાપ ઉદયવાળો સ્નાનવાળો - શુભ પાપી નહીં સ્નાન વગરનો - અશુભ

ઉપગૂહન	વાત્સલ્ય
* બીજાના દોષો પ્રગટ ન કરવા પરદોષ અકથન	* આત્મસ્વરૂપમાં અનુરાગ / પ્રેમ રાખવો માર્ગી પ્રત્યે પ્રેમ રાખવો
* વ્યવહારથી (છુપાવે) સાધર્મિકના - not reveal પ્રગટ ન કરવા - give chance - Eg. દીક્ષા - past - Eg. બહારથી robbery	* Difference: સ્થિતિકરણ / વાત્સલ્ય Help to - Help to come out go ahead
* નિશ્ચયથી રાગ ગૌણ જાયકની નિષેધ નહીં મુખ્યતા / ઊર્ધ્વ	* Why વાત્સલ્ય માર્ગ પર - so માર્ગી Eg. વત્સ પ્રીતિ પ્રત્યે પણ પ્રીતિ પુત્રતુલ્ય
* Eg. Kids fall - શરમ - ignore શુભાશુભ ignores મુખ્યતા of જાયક	* વ્યવહારથી Eg. ગાયને વાછરડા પ્રત્યે - નિષ્કામ ભાવે ચાટીને ગંદકી કાઢે - Handle others nicely
* Eg. પિતાને દીકરીમાં - no દોષ પોતાને શુદ્ધ માને - રાગરૂપ નહીં Eg. ઝવેરી ઝાડુ શુદ્ધ - રાગી	* નિશ્ચયથી Handles himself - દોષ છતાં ક્ષમા nicely પહેલાં જેવો પ્રેમ
* ત્રિકાળીનું જોર - Ignores - નિષેધ નહીં શુભાશુભ સમ્યગ્જ્ઞાન Eg. નન્દે મુન્ને બચ્ચે તેરી દષ્ટિમેં ક્યા હૈ - Beyond introspection Eg. ક્ષમાપનામાં ભૂલ	* ધર્મક્રિયામાં - આત્મપ્રીતિ હોય Eg. ગણતરી નહીં - ભૂલી જાઓ - Swim વિકલ્પ નહીં breaststroke Eg. ખ્યાતિ નહીં - રોટી છોડવી easy માન નહીં Mike / mala / મંચથી સાવધાન
સ્થિતિકરણ	પ્રભાવના
* ચંચળતા ત્યાગી રત્નત્રયમાં સ્થિર રહેવું - જ્ઞાનસ્વરૂપમાં સ્થિતિ કરવી	* આત્મસ્વરૂપને સાધવાનો નિરંતર ઉમંગ આત્મોન્નતિ માટે ઉત્સાહિત રહેવું
* વ્યવહારથી Help others આચરણમાં / ભાવમાં to be સ્થિર શુભમાં / જાયકમાં તું ઢીલો ન થઈ જતો	* મિથ્યાદષ્ટિ can't do Eg. બુઝાયેલું - Not take ફાનસ personal માર્ગદર્શન
* નિશ્ચયથી જાયકમાં - સ્થિર કરે / રાખે સ્મૃતિ - સ્થિતિ Eg. કોધી / અકોધી	* મિથ્યાદષ્ટિ = પ્રચાર - decor, publicity જોઈએ સમ્યગ્દષ્ટિ = પ્રભાવના - આત્મદશા
* દોષ દેખાય - ત્યારે પણ Eg. દીનતાસૂચક - પ્રભુતાસૂચક વચનો નહીં દ્વારા સ્થિર કરે	* ધર્મથી પ્રભાવિત થાય મારાથી નહીં - વ્યક્તિ પ્રભાવ ધર્મથી ધર્મ પ્રભાવ
* અભ્યાસ છતાં - નિર્વિકલ્પ નહીં તોપણ Eg. Kulfi જામતી નથી - તોપણ જાયક - છોડે નહીં અભ્યાસ ચાલુ ચાલુ રાખે	* Don't need lectures - આચરણ energies Eg. All can do - Not જીભ Not only પંડિત but ગુણો ક્ષયોપશમ
* સ્થિતિકરણ by ગુરુ - છુપાવ્યા વિના આલોચે - tell પ્રાયશ્ચિત્ત - ask - Eg. Coaching - ક્ષમા / punishment માર્ગદર્શન	* અશુદ્ધાચરણથી - not પ્રભાવના આશાતના - Eg. Nanu phone rob - નિર્દોષ જીવનથી inspired - Eg. જ્ઞાની - શ્વાસોચ્છ્વાસ - પ્રભાવના - પુણ્ય અભાવ - અંતરાય ઉદય

Episode 272

છંદ ૬૧

ચૈતન્યનું નાટક

<u>ચૈતન્યનું નાટક</u>	<u>ચૈતન્યનું નાટક</u>
* ચૈતન્યનટ નાટક કરી રહ્યો છે a) પૂર્વબંધ નષ્ટ થવાથી જ્ઞાનરૂપ નાટ્યકળા પ્રકાશિત થઈ છે b) નવાં કર્મોનો બંધ રોકવારૂપ ઊછળી ઊછળીને તાલ દઈ રહ્યો છે c) નિઃશંકિતાદિ ૮ સહચારી સમતાના આલાપ કરી રહ્યા છે d) નિર્જરારૂપ નાદ ગાજી રહ્યો છે e) ધ્યાનરૂપ મૃદંગ વાગે છે f) આત્મસમાધિરૂપ મહાસાગરમાં છકીને નાચી રહ્યો છે g) સત્તારૂપ રંગભૂમિ પર પણ નાચે છે * કર્મસત્તાથી ત્રણ કાળને માટે મુક્ત થઈ રહ્યો છે એવો સમ્યગ્દષ્ટિ નટ જ્ઞાનરૂપ વેષ ધારણ કરીને નૃત્ય કરે છે	* પૂર્વકાળ વિષે જીવ જે મોટી સ્થિતિનો કર્મબંધ કરતો હતો પણ હવે બહુ જ થોડી સ્થિતિનો કર્મબંધ કરે છે - ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિનો નષ્ટ કરે છે * એવા સમકિતીના ઘટમાં a) સંગીતકળા પ્રકાશે છે તેથી નવા બંધને રોધવારૂપ b) તાલ વાગી રહ્યો છે * નિઃશંકિત પ્રમુખ સમકિતનાં ૮ અંગ તેની સહાયમાં રહે છે સમતાનો c) આલાપ ચાલે છે * સમતારૂપી સમાધિ ધારણ કરી તે રૂપ - રાગ કાઢી d) ગાયન કરે છે અને કર્મની નિર્જરા કરે છે * તે વખતે ધ્યાનરૂપ e) મૃદંગમાં સોહં ધ્વનિ થાય છે ધ્યાનનો વિકલ્પ પણ નહીં * આમ, જ્ઞાનાનંદી પોતાના f) આત્માનંદમાં લીન થયો છે મસ્તીમાં રહે છે * તે પોતાની આત્મસત્તારૂપ g) રંગમંડપમાં જ્ઞાનરૂપી નટનો વેશ લઈ રંગમંડપમાં નાચે છે
* મંચ પર આવીને શુદ્ધાત્મા સાત તત્ત્વરૂપે નાટક કરે છે જ્ઞાન જાણે છે કે હું આનાથી ભિન્ન છું * ચૈતન્યનું નાટક અશુભ ટળી શુભ પર્યાયરૂપ થવું	
* શુદ્ધ ચૈતન્ય વસ્તુ - જ્યાં અનુભવમાં નાચે છે - તેનું અહીં વર્ણન	